

Opgeheven

I N V E N T A R I S

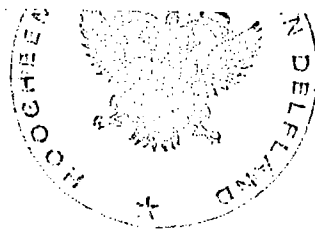
van het archief
van de in het jaar 1927 opgeheven Zusterpolder
betreffende de jaren
1697, 1762-1928
de nos. 1 t/m 194

*(gemeente
's-Graven-
hage)*

samengesteld door mejuffrouw J.J.'t Mannetje

31 december 1963

ZUSTERPOLDER

Waterstaat

- . Jaarrekeningen van de ambachtsbewaarder van Segbroek, 1802-1856.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nrs. 58-59. Zie ook inventaris bnr. 157.
- . Jaarrekeningen van de ambachtsbewaarder van Haagambacht, 1804-1849; met bijlagen, 1821-1851.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nrs. 5-7 en 16.
- . Jaarrekeningen van de molenmeester van de Veenspolder, 1808-1849; met bijlagen, 1811-1848.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nrs. 19-21 en 28.
- . Jaarrekeningen van de molenmeester van de Zusterpolder, 1813-1850; met bijlagen, 1842-1850.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nrs. 32-34 en 42.
- 1376. Instructie voor de sluiswachter aan de Zijde, 1816; concept.
1 stuk.
N.B. In tweevoud.
- . Stukken afkomstig van de molenmeester van de Veenspolder, 1819-1888.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nrs. 25-26.
- . Correspondentie van de molenmeester van de Mientpolder, 1820-1827.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nr. 15.
- . Correspondentie van de molenmeester van de Schenkpolder, 1820-1825.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nr. 27.
- . Stukken afkomstig van de molenmeester van de Zusterpolder, 1820-1891.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nrs. 40-41.
- . Stukken afkomstig van de ambachtsbewaarder van Haagambacht, 1822-1849.
N.B. Zie inventaris bnr. 570, nrs. 11, 13-14.

Zie Gemeentearchief 's-Gravenhage

R.Grootveld en R. Spork
Inventaris van het Stadsbestuur 1816-1851
('s-Gravenhage), 1990.

I N H O U D

	Bladsijde
I Openbaar bestuur	1
II De Polder	1 t/m 6
A. Ontstaan, instandhouding en opheffing	1
B. Betrekkingen tot het hoogheemraadschap van Delfland	1
C. Economische- en rechtspositie	1 t/m 5
D. Vorming van de vergadering van stemgerechtigde ingelanden	5 en 6
E. Organen, instellingen en functionarissen	6
III Personeel in dienst van de Polder	7
F. Rechten van het personeel	7
IV Taak van de Polder	7 t/m 12
G. Waterschapsbelastingen	7 t/m 9
V Waterstaat	9 t/m 12
H. Waterhuishouding	10 en 11
I. Waterkeringen	12
VI Verkeer en Vervoer te land	12 en 13
 Bibliotheek	 13

Zuiderpolder (gemeente 's-Gravenhage)

- 1 -

I OPENBAAR BESTUUR

Reglement van het provinciaal bestuur van Zuid-Holland

- 1 Wijziging en aanvulling in 1913, 1916, 1923 en 1927 van het Algemeen Polderreglement. Niet compleet. 1910-1928 1 omslag

II DE POLDER

Gegevens inzake het organisme in het algemeen

- 2 Opgaven voor de staatsalmanak en de provinciale almanak. 1866, 1868, 1877, 1894-1926 1 omslag

2 A. *Agenda van ingeloven en uitgaande schied*
A. Ontstaan, instandhouding en opheffing 1888-1927, 1 deel.

Reglement

- 3 Bijzonder Reglement van 1857. Met wijzigingen, 2 schetstekeningen, alsmede besluit tot intrekking. Niet compleet. 1846-1927 1 omslag
N.B. Gewijzigd in 1890, 1891, 1897 en 1904
1927: besluit tot intrekking

Opheffing

- 4 Stukken inzake ^{de} opheffing van de polder. Met uitkeringslijst. 1926-1927 1 dossier

B. Betrekkingen tot het hoogheemraadschap van Delfland

- 5 Wijzigingen van Delflands Reglement. 1854-1921 1 omslag
N.B. 1854: voorlopig vastgesteld door het college van gedeputeerde staten
1862: correspondentie
1870: correspondentie
1904: prov. blad no. 55
1921: prov. blad no. 752

C. Economische- en rechtspositie

Eigendommen

- 6 Stukken betreffende de overdracht in beheer aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente 's-Gravenhage van gronden, gelegen tussen de Digt van Guinea en het verlengde van de Boekhorststraat tot aan de Hoefkade. 1863-1864 1 dossier
- 7 Klachten aan het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage inzake schade, toegebracht door de jeugd, aan het gasgemaal en andere polderwerken, met het verzoek tot het nemen van afdoende maatregelen. 1896-1913 1 omslag

Financiën

- 8 Stukken inzake de zekerheidsstelling van de penningmeester.
1922-1924 1 omslag
N.B. Hierbij prov. blad no. 111 van 1922
- 9 Statistiek waterschapsfinanciën. 1867, 1873-1922 1 omslag

Begrotingen en rekeningen

- 10 Stukken betreffende de goedkeuring door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland van de rekeningen en de begrotingen van de polder. 1858-1928 1 omslag
- 11 Stukken inzake de vaststelling van de rekeningen en de begrotingen, alsmede de machtiging voor het bestuur tot het doen van af- en overschrijving op daarvoor in aanmerking komende posten van de begrotingen. 1914-1928 1 omslag

Begrotingen

- 12 Begrotingen. 1858-1927 1 omslag
N.B. Dienstjaar 1910 ontbreekt
Vastgesteld door de vergadering van stemgerechtigde ingelanden en goedgekeurd door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland
- 13 Begrotingen. Concepten en minuten. 1858, 1881, 1914 1 omslag
- 14 Besluiten van de vergadering van stemgerechtigde ingelanden, houdende goedkeuring van de voorstellen van het bestuur tot het doen van af- en overschrijving op posten van de begrotingen dienstjaren 1871, 1873-1885 Extracten. 1872-1886.
- 15 Memoriën van toelichting op de begrotingen. 1914-1927 1 omslag

Rekeningen

- 16 Rekeningen. Met borderellen. 1820-1927 1 omslag
N.B. Dienstjaren 1822, 1825, 1835 t/m 1838, 1840, 1842-1850, 1852 en 1885 ontbreken
1820-1841 en 1851 : met borderellen
1820-1826 : gehoord enz. door het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage
1827-1841 en 1851 : idem in tegenwoordigheid van de ingelanden
1853-1927 : vastgesteld door de vergadering van stemgerechtigde ingelanden
1858-1913, 1916-1927: goedgekeurd door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland
- 17 Rekening dienstjaar 1851. Met borderel. Dubbel exemplaar 1 stuk

Bijlagen bij de rekeningen. 1857-1927

68 omslagen

N.B. Dienstjaren 1861, 1864 en 1865 ontbreken

18 1857	34 1876	54 1896
19 1858	35 1877	55 1897
20 1859	36 1878	56 1898
21 1860	37 1879	57 1899
22 1862	38 1880	58 1900
23 1863	39 1881	59 1901
24 1866	40 1882	60 1902
25 1867	41 1883	61 1903
26 1868	42 1884	62 1904
27 1869	43 1885	63 1905
28 1870	44 1886	64 1906
29 1871	45 1887	65 1907
30 1872	46 1888	66 1908
31 1873	47 1889	67 1909
32 1874	48 1890	68 1910
33 1875	49 1891	69 1911
	50 1892	70 1912
	51 1893	71 1913
	52 1894	72 1914
	53 1895	73 1915

74 1916
75 1917
76 1918
77 1919
78 1920
79 1921

80 1922
81 1923
82 1924
83 1925
84 1926
85 1927

Inning van gelden

- 86 Schrijven aan het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage, vergezeld van een nota van kosten inzake enige vorderingen ten laste van die gemeente. Concepten. 1858 2 stukken

Kasstaten

- 87 Staten betreffende ontvangen polderlasten. 1890, 1902-1920 en z.d. 1 omslag

Kasopneming

- 88 Stukken betreffende het overnemen van kas- en boezem van overleden penningmeesters. Met processen-verbaal. 1859, 1889 1 omslag

N.B. Zie voor herinnering aan de verplichting tot het opnemen van kas en boeken van de secretaris-penningmeester: prov. blad no. 111 van 1922, inventarisno. 8

Kastekort

- 89 Proces-verbaal inzake kastekort. 1890. Met bijlagen. 1892, 1893 1 lias
N.B. Hierbij buitengewoon prov. blad no. 176/904 van 1890

Geldleningen

- 90 Voorschriften inzake geldleningen. 1920, 1924 (prov. blad no. 65)
2 stukken
- 91 Geldlening, groot f 7.000,- ter bestrijding van de kosten voor de
opbouw van de verbrande molen. 1856 2 stukken
- 92 Geldlening, groot f 14.000,- ter bestrijding van de kosten van de
stichting van een stoomgemaal. 1880-1893, 1919 1 dossier
- N.B. Hierbij:
de verhoging van de geldlening met f 1.500,-. 1881
conversie van de restant-geldlening, groot f 13.000,-. 1891
verhoging van de restant-geldlening, groot f 12.500,- met
f 500,-. 1893

Archief

- 93 Circulaire inzake het bewaren van oude archieven.
Gedrukt. 1903 1 stuk
- 94 Concept-gemeentelijke archiefverordening. Gedrukt. 1919 1 stuk
- 95 Circulaire inzake het overbrengen van archiefstukken naar de rijks-
archiefbewaarplaatsen. Gedrukt. Met briefje. 1920 2 stukken
- 96 Lijst van voor vernietiging in aanmerking komende stukken. Gedrukt.
1920 1 stuk
- 97 Ministeriële beschikkingen inzake het uitlenen van archiefstukken.
1923, 1925 1 omelag
- 98 Circulaire inzake de uitvoering van de Archiefwet. 1924 1 stuk
- 99 Schrijven aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delf-
land inzake de overdracht van de archiefstukken van de polder na de
opheffing. 1923 1 stuk
- N.B. Zie prov. blad no. 869, volgno. 1619; inventaris nos. 3 en 4

Tekeningen

- 100 Uittreksel uit het kadastrale plan betreffende een perceel water,
loodrecht gelegen op en gaande door de Bleekersweg. 1891 1 blad
- 101 Situatie inzake een te dempen water, evenwijdig gelegen aan de
Bloemfonteinstraat, waarschijnlijk van de dienst van gemeentewerken
van 's-Gravenhage. z.d. 1921 1 blad
- 102 Situatie inzake de aanleg enz. van straten ten noordwesten van de
Hoefkade tussen de Bloemfonteinstraat en de Lange Luik, waarschijn-
lijk van de dienst van gemeentewerken van 's-Gravenhage. Blauwdruk.
1921 1 blad

- 103 Situatie betreffende een perceel grond, gelegen aan de Fischerstraat
tussen de Hoefkade en de Langnekstraat. z.d. 1 blad

Postverkeer

- 104 Circulaires inzake portvrijdom. 1883, 1893, 1923 1 omslag

G e b o u w e n voor de dienst bestemd:

Molen

- 105 Rekening van de molenmeester inzake de nieuw gebouwde molen.
1856 1 stuk
- 106 Bestek en voorwaarden inzake metselwerk (voegen). 1859 1 stuk
- 107 Inventaris van roerende goederen, welke zich aan en in de molen
bevinden. 1859 1 stuk
- 108 Aanschrijving van het college van burgemeester en wethouders van
's-Gravenhage inzake de vernieuwing van de buitenroede. Extract.
1863 1 stuk
- H.B. Voor het afbreken van de molen: zie stukken betreffende de
bouw van het stoomgemaal en woning

Stoomgemaal

- 109 Stukken betreffende de bouw van het stoomgemaal en woning. Met
tekening. 1879-1885 1 dossier
- H.B. Hierbij: Vergunningen met tekening
Overeenkomsten
Begroting van kosten
Bestek en voorwaarden
Nota's
- 110 Omschrijving en opgaaf van kosten inzake het uitvoeren van werkzaam-
heden aan het stoomgemaal en woning. 1885 1 stuk

Brandstof

- 111 Stukken betreffende het verbruik en de levering van steenkolen ten
behoefte van het stoomgemaal. 1890-1896 1 omslag
- H.B. Verbruik: 1890-1892
Levering: 1892-1896

D. Vorming van de vergadering van stemgerechtigde ingelanden

Kiezerslijsten

- 112 Lijsten van stemgerechtigde ingelanden. Met onderbrekingen. 1862-
1927 1 omslag

Resultaat van de verkiezingen

- 113 Stukken betreffende de verkiezingen van voorzitters en bestuurs-
114 leden. 1858-1927. Met akten van aanstelling. 1906 3 omslagen
115 N.B. 113 1858-1876
114 1878-1900
115 1903-1927

E. Organen, instellingen en functionarissen

Vergadering van stemgerechtigde ingelanden

- 116 Notulen van de vergaderingen van stemgerechtigde ingelanden. 1853-
1928 1 omslag
N.B. Niet alle zijn getekend. Hierbij ook afschriften
De notulen zijn van 1858-1888 voorzien van een doorlopende
nummering, de nos. 1-43; de nos. 32, 37, 40 en 42 ontbreken
117 Presentielijsten van de vergaderingen van stemgerechtigde ingelanden.
Met onderbrekingen. 1859-1927 1 omslag

Tecelating

- 118 Stukken behorende tot de geloofsbrieven voor de tecelating van voor-
zitters en leden van het bestuur. 1858-1925 1 omslag

Beëdiging

- 119 Processen-verbaal inzake de eed, afgelegd door leden van het bestuur,
Geregistreerd. 1858-1887 1 omslag

Overlijden

- 120 Stukken betreffende het overlijden van een voorzitter en een lid van
het bestuur. 1907, 1914 2 stukken

Dagelijks bestuur

- 121 Notulen van de vergaderingen van het bestuur. 1858-1882,
1894 1 omslag
N.B. Niet alle zijn getekend
De notulen zijn tot en met 1882 van een doorlopende nummering
voorzien, de nos. 1 t/m 55
122 Brieven, circulaires en andere stukken ingekomen bij het bestuur, de
molenmeester (voorzitter) en de secretaris-penningmeester. 1810-
1826, 1860-1928 1 omslag
123 Brieven uitgegaan door het bestuur, de molenmeester (voorzitter) en
de secretaris-penningmeester. 1853-1928 1 omslag
N.B. De brieven zijn voorzien van een doorlopende nummering, de nos.
4-1002. Vele nummers ontbreken.

III PERSONEEL IN DIENST VAN DE POLDER

Secretaris-penningmeester

- 124 Proces-verbaal inzake de eed, afgelegd door Carel Fortuné le Boul-
lenger. Geregistreerd. Met geboortebewijs. 1858 3 stukken
- 125 Stukken inzake de benoeming, de eed en het overlijden van J.W. Fran-
ken. 1859, 1889 1 omslag
- 126 Stukken inzake de verkiezing van C. Franken. 1889 2 stukken
- 127 Stukken inzake toekenning van een gratificatie aan C. Franken wegens
het verrichten van buitengewone werkzaamheden. 1927 3 stukken

Opzichter

- 128 Schrijven aan A. Berends, houdende ontslag als opzichter van het
steengemaal, wegens bezuiniging. 1892 1 stuk

Molenaar

- 129 Proces-verbaal inzake de eed, afgelegd door J. Tetteroo. Geregis-
treerd. Met geboortebewijs. 1858 2 stukken
- 130 Instructie, vastgesteld door het bestuur op 12 januari 1859 1 stuk

Machinist

- 131 Stukken inzake toekenning van een maandelijks toelage aan de voor-
malige machinist J. v/d Zalm. 1906 3 stukken

F. Rechten van het personeel

- 132 Algemene circulaire. 1925 1 stuk
- 133 Stukken inzake inkoop dienstdtijd voor pensioen. 1923-1925 1 omslag
N.B. Hierbij: o.a. inkoop dienstdtijd C. Franken
- 134 Mutaties aan de Pensioenraad betreffende verandering in bezoldiging
en pensioengrondslag van de ambtenaren in dienst van de polder.
1922-1927 1 omslag
- 135 Afrekening met de Pensioenraad betreffende de verschuldigde pensioen-
bijdragen. ~~1923-1925~~ 1922-1926. 1 omslag

IV TAAK VAN DE POLDER

G. Waterschapsbelastingen

Molengeld

- 136 Lijst van aangeslagenen in het molengeld. Met situaties. 1771,
1856 1 omslag

- 137 Stukken inzake bezwaren tegen de aanslag in het molengeld. 1843, 1859 1 omslag
- Polderlasten
Kadaester (jaarlijkse bijwerking)
- 138 Circulaires. 1927 en z.d. 2 stukken
- 139 Voorlopers van de gaarderboeken. 1858-1861 2 delen
- 140 N.B. 139 1858-1859
140 1860-1861
- 141/ Gaarderboeken, naar schatting bijgewerkt tot 1 januari 1927.
146 ± 1865-1927 7 delen
- N.B. 141 artt. 1 - 305
142 artt. 306 - 748
143 artt. 749 - 1066
144 artt. 1067 - 1521
145 artt. 1522 - 1660
146 artt. 1661 - 1961
146? artt. 1962 - 2530
- 147 Perceelsgewijze legger op de artikelen van de gaarderboeken, naar schatting bijgewerkt tot 1 januari 1927. 19e en 20e eeuw 1 deel
- 148 Alfabetische naamlijst op de gaarderboeken, naar schatting bijgewerkt tot 1 januari 1927. 20e eeuw 1 deel
- 149 Overzicht van de eigendommen van maatschappijen en verenigingen, met vermelding van leggerartikelen en sectienummers. z.d. (20e eeuw) 2 stukken
- Kohieren en aanslagen
- 150 Kohieren voor de inning van de omslag. 1864-1927 2 pakken
- 151 N.B. de jaren 1866, 1871, 1872, 1873, 1881 en 1885 ontbreken
150 1864-1906
151 1907-1927
- 152 Schrijven, houdende het verzoek aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland zijn mening kenbaar te maken inzake het voornemen de polderlasten voor volgende jaren op zodanige bedragen vast te stellen, dat een hoog kassaldo kan worden voorkomen. Met antwoord schrijven. 1900 2 stukken
- 153 Inlichtingen inzake de aanslag in de polderlasten. 1889, 1914, 1923-1926 1 omslag
- 154 Circulaires van gedeputeerde staten van Zuid-Holland inzake de adressering van aanslagbiljetten voor Staatsonroerende goederen. 1926, 1927 2 stukken
- 155 Extraet uit de notulen van de vergadering van stemgerechtigde ingelanden inzake een bezwaarschrift tegen de aanslag in de polderlasten, dienstjaar 1896. 1897 1 stuk

- 156 Gewaarmerkte staat betreffende aangeslagenen in de omslag, die in-
gevolge artikel 7 van het Bijzonder Reglement zijn vrijgesteld van
betaling van polderlasten. 1890 1 stuk
- 157 Inning van polderlasten bij deurwaardersexploit. Met nota van de
betrokken deurwaarder. 1910 1 omslag

Sluisgeld

- 158 Totstandkoming van een concept-adres van ingelanden van Delfland, in
zake het opnemen van de gebouwde eigendommen in de sluisgeldheffing,
zulks ter bestrijding van de steeds hoger wordende kosten van het
onderhoud van de zeewering. Met adhesie-betuiging van het bestuur van
de polder. Afschrift. 1895 en z.d. 1 omslag

V WATERSTAAT

Keuren

- 159 Keuren. 1859-1918 1 omslag

N.B. 1859: ontwerp-keur
1863: herzien in 1900 en 1910

- 160 Keuren van het hoogheemraadschap van Delfland. Met wijzigingen.
1859, 1877-1928 1 omslag

N.B. zeewering.	1910	
dijken.	1910, 1914	
dijkleger.	1920	')
landscheidingen.	1910, 1918	-)
boezemkaden.	1906, 1910, 1920	+)
boezemwateren.	1877, 1910	
watermolens.	1893 +), 1907, 1910	
sluizen en voorboezems.	z.d.	-)
schutten en doorvaren.	1910	
polderkaden.	1918	')
verveningen.	z.d.	-)
uitkleiingen en ontgrondingen.	1910	
algemene keur.	1920, 1923, 1925, 1927	-)
')	vastgesteld in de Verenigde Vergadering	
-)	ontwerpen	
+)	vastgesteld in de Vergadering van het college van dijkgraaf en hoogheemraden	

Vergunningen

Zusterpolder

- 161 Vergunningen en toestemmingen verleend aan de gemeente 's-Gravenhage,
162 maatschappijen, particulieren e.a. tot het uitvoeren van verschillende
werken, waarbij verzoekschriften en tekeningen. Het merendeel concep-
ten en afschriften. 1858-1923 en z.d. 2 omelagen

N.B. 161 1858-1900 en z.d.
162 1901-1923

Het Hoogheemraadschap van Delfland

- 163 Vergunningen verleend aan het polderbestuur tot het uitvoeren van verschillende werken. Afschriften en extract uit de notulen. 1792, 1809, 1863, 1903 1 omslag
- 164 Adviezen van het bestuur van de polder inzake tot het college van dijkgraaf en hoogheemraden gericht verzoeken om vergunning tot het uitvoeren van werken in de polder. 1858-1905. Het vergunningen. Afschriften. 1890-1905 1 omslag

H. Waterhuishouding

Bestrijding van de vervuiling van de wateren

- 165 Stukken inzake de verontreiniging en het onderhoud van sloten. Met tekening. 1862-1913 1 omslag

Werken of voorwerpen van of ten behoeve van derden in, langs of boven de wateren

- 166 Vergunning van het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage verleend aan het polderbestuur tot het verplaatsen van een inlaatduiker aan de Zuidsingelgracht. Extract uit de notulen. Met verzoekschrift. 1861 2 stukken
- 167 Stukken inzake duikers en een riool. 1870, 1893, 1902 1 omslag
- 168 Correspondentie tussen het bestuur van de Noordpolder en het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage inzake het dempen van sloten. Afschriften. 1891 1 omslag

Regeling van de waterstand

- 169 Klacht van het bestuur van de Noordpolder aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland inzake wateroverlast van de Zusterpolder. Afschrift. Met lastgeving van gemeld college tot uitmaling. Extract. 1838 2 stukken
- 170 Opgaven aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland voor het verslag, bedoeld bij artikel 162 van de Provinciale Wet. 1878-1928 1 omslag

Bemaling

- 171 Verzoek van het bestuur van de Noordpolder om een bijdrage in de kosten tot het stichten van een stoomgemaal. 1870 1 stuk
- 172 Schrijven van het bestuur van de Noordpolder, houdende een voorstel inzake tijdelijke overname van water van de polder. 1880 1 stuk
- 173 Stukken inzake tijdelijke lozing van overtollig water op de Eskamp-polder door middel van een koker in de Beek gedurende de bouw van het stoomgemaal. Met overeenkomst en de daartoe nodige vergunning. 1880 1 omslag

- 174 Stukken inzake de bemaling door de Eskampolder door middel van een verbindingskoker onder de Beek, met bijkomende werken, ter vervanging van het stoomgemaal. Met tekening. 1897-1899, 1916-1922
1 dossier
- N.B. Hierbij: overeenkomst d.d. 3 september 1898
vergunningen. Met tekening. 1899
bestek en voorwaarden en proces-verbaal van aanbesteding. 1899
rapport inzake de slechte toestand van de zinker. 1916
vervanging van het voormalige rasterwerk van de zinker. 1917
opruiming van de verbindingsduiker. 1921-1922

- 175 Jaarlijkse opgave aan het bestuur van de Eskampolder van de bemalingskosten. 1899-1921
1 omslag
- N.B. Uitvoering artikel 5 van de bemalingsovereenkomst d.d. 3 september 1898

- 176 Stukken inzake de bemaling van het zuidelijk gedeelte van de gemeente 's-Gravenhage. Met tekening. 1693, 1897-1906
1 dossier
- N.B. Hierbij: Overeenkomst aangegaan met het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage inzake de bemaling van de Prinsengracht. 1693

Stukken inzake de opheffing van het stoomgemaal en de oprichting van een bemalingsinstallatie gedreven door gasmotoren c.a. door de Bouwgrond Maatschappij Zuidwesterkwartier te 's-Gravenhage. Met overeenkomst d.d. 31 december 1898 en vergunningen (1899).

Verzoek van de Bouwgrond Maatschappij Zuidwesterkwartier te 's-Gravenhage om vergunning tot het tijdelijk plaatsen van een locomobiel ten behoeve van de bemaling van de Prinsegracht. Met afwijzende beschikking. 1899

Akte inzake verkoop aan de Bouwgrond Maatschappij Zuidwesterkwartier te 's-Gravenhage van de molentocht en het stoomgemaal c.a. 29 november 1899

Toestemming aan de Bouwgrond Maatschappij Zuidwesterkwartier te 's-Gravenhage tot het dempen van de molensloot van het bestaande stoomgemaal. 1899

Akte inzake de door de Bouwgrond Maatschappij Zuidwesterkwartier te 's-Gravenhage overgenomen restant-geldlening, groot f 11.250,-, oorspronkelijk groot f 14.000,-, in 1880 aangegaan ten behoeve van de bouw van het stoomgemaal. Eerste gosse. 29 november 1899

Stukken inzake de buitenwerkingstelling van de gasbemalingsinstallatie en de ontbinding van de bestaande overeenkomsten met de gemeente 's-Gravenhage. 1906

I. Waterkeringen

- 177 Keur op de boezemkaden. 1906. Ontwerp. Herzien in 1916 1 omslag

Instandhouding

- 178 Circulaires van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland inzake het betelen en weiden van varkens op de boezemkaden. 1926, 1927 3 stukken

Werken of voorwerpen van derden of ten behoeve van derden in, langs of over de waterkeringen

- 179 Vergunning van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland verleend aan Carel Plantekoek en Margarita de Graaff, wed. Mouton, beiden te 's-Gravenhage tot het behouden van een dam in een sloot, gelegen langs de Oostbuitensingel, alsmede tot het leggen van een pomp? in deze waterkering. Afschrift. 1762 1 stuk

- 180 Vergunningen verleend aan de gemeente 's-Gravenhage en de firma J. van den Elshout Gzn. te Scheveningen tot het doen van grondroering in de boezemkaden. 1907-1927 1 omslag

N.B. Goedgekeurd door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland

Toezicht

- 181 Jaarlijkse opgave aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland van de verschillende hoofdelagen op de polderkaden, met vermelding van de onderhoudsplichtigen. Met slechts enige staten. 1861-1904 1 omslag

Schouw

- 182 Rapporten schouw boezemkaden verzonden aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland. 1880, 1903-1927 1 omslag

VI VERKEER EN VERVOER TE LAND

Wegen

- 183 Circulaires inzake wegen en voetpaden. Gedrukt. 1880, 1885, 1919, 1927 1 omslag

Werken of voorwerpen van of ten behoeve van derden in, langs of boven wegen

- 184 Vergunningen van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland verleend aan C. Pantekoek en mr. P. Verstolk, beiden te 's-Gravenhage, resp. tot het vernieuwen van een koker in de Zuidbuitensingelen tot het leggen van een riool in de weg ter plaatse de bogt van Guinee. Afschriften. 1777, 1782 2 stukken

Bruggen

Overdracht

- 185 Stukken inzake de overdracht in eigendom aan het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage van de stenen brug over de uitwatering van de polder aan de Zuidwestbuitensingel. 1886, 1888
1 dossier

Onderhoud

- 186 Verzoek van het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage om over te gaan tot spoedige verbetering van de overkluizing van de brug in de Zuidwestbuitensingel. 1885
1 stuk

..

B I B L I O T H E E K

- 187 Staatsbladen. 1895, 1922 → ^{VVV}
- 188 Provinciale bladen. 1862-1927 → ^{voorn.} *alle wegen/voetpaden, slootwaart in boezem water*
- 189 Provinciale Almanak. 1922 → ^{bibl.}
- 190 Algemeen Polderreglement. 1916 →
- 191 Reglement van het hoogheemraadschap van Delfland. 1852 →
- 192 Verzameling van Bijzondere Reglementen van polders, gelegen binnen de grens van het hoogheemraadschap van Delfland. 19e eeuw
Hierbij: een wijziging van het Bijzonder Reglement van de polders Valkensoord en Karnemelksland (gemeenten IJsselmonde en Charlois). 1871
- 193 Keur van de Eskamppolder. 1878 →
- 194 Keur van de Noordpolder. 1860 →

31 december 1963.

uit: J. E. J. Gedeelteschap - 7 -
Inventaris - - -
oudarchief - - - Ia ZUSTERPOLDER *(op 's-Gravenhage)*
voor bew. plaats - - -
op 's-Gravenhage

De Zusterpolder is ontstaan uit het Zuidveen. In 1491 kwamen de molenmeesters van "die polre bij zuden den Hage" met de raammeesters, verwers en vollers overeen voor gezamenlijke rekening een watermolen te bouwen ten zuiden van het Sint Elisabeth-zusterhuis aan de oostzijde van de Zusterlaan¹⁾. Tevoren had de molen gestaan op de plaats waar zij later weer zou komen²⁾. Toen door de uitbreiding van den Haag, het bouwen van huizen en het planten van bomen de wind belemmerd werd, besloot men naar de oude plaats terug te keren. In 1622 werd daartoe toestemming gevraagd aan Hoogheemraden van Delfland, de oude molen werd aan de Magistraat van 's-Gravenhage verkocht³⁾. De Noordpolder opponeerde, bevreesd dat de kade langs de moerwatering of Westerbeek niet bestand zou zijn tegen verhoging van het waterpeil als gevolg van het uitslaan van de molen op genoemde watering. Het kwam tot een proces voor het Hof van Holland. Dit college veroordeelde in 1625 de Zusterpolder tot het leggen van een dam met overtoom in de beek tussen Moerweg en Hoefkade⁴⁾. Hangende het proces bleef de oude molen in gebruik⁵⁾ als watermolen, daarna werd zij achtereenvolgens verbouwd tot slijp- en zaagmolen⁶⁾ en tot gortmolen⁷⁾. De Gortmolenstraat bewaart de herinnering eraan.

← In 1880 werd de windwatermolen vervangen door een stoomgemaal⁸⁾ in 1899 nam het stoomgemaal van de Eskamppolder de bemaling over.

Door het graven van de grachten van het Spui naar de Westkorenmolens toe was reeds in 1615 een deel van de polder daaraan onttrokken⁹⁾. Daarom droeg de Magistraat voor 27 morgen in de polderlasten bij¹⁰⁾. Daarna bleven de grenzen van de polder ongewijzigd tot de tweede helft van de negentiende eeuw, toen de snelle groei van de stad begon. In 1927 werd de polder geliquideerd.

Het archief van de polder is na de liquidatie overgedragen aan

1) O.A. 4206.

2) en 4) Archief Hof van Holland nr.666, Sententie nrs 24 en 25.
Zie ook O.A. 48 f.72.

3) O.A. 48 ff.25 en 25^v.

5) O.A. 48 ff.73 en 112^v.

6) O.A. 1233 f.139^v, Collectie varia 1636 aug. 20.

7) R.A. 373 f.533^v, O.A. 124, 1637 feb.19; R.A. 374 f.232^v en R.A. 375 f.73^v.

8) T. de M. blz.202.

9) Die Haghe 1932 blz.25

10) O.A. 6289.

het Hoogheemraadschap Delfland; een inventaris daarvan is in bewerking. De archivalia betreffende de Zusterpolder in Delfland's archief en in het Oud-archief van 's-Gravenhage zijn in bijlage II vermeld.